OBSERVAȚII ASUPRA LEXICULUI PRIMULUI TRATAT ROMÂNESC DE BALNEOLOGIE (1821)

LILIANA SOARE
Universitatea din Pitești

1. Iluminismul aduce în prim-plan și interesul pentru utilizarea și aplicarea factorilor naturali de cură, pentru terapia balneară. Medicul român Vasilie Popp (1789-1842), cu studii universitare la Viena (1811-1817), cu un doctorat în Filosofie obținut în 1814 și unul în Medicină obținut în 1817, este autorul primei lucrări de balneologie elaborate în limba română[1].

Intitulată *Despre apele minerale de la Arpătac, Bodoc şi Covasna şi despre întrebuinţarea aceloraşi în deschilinite patimi,* cartea apare în 1821, cu caractere chirilice, *in 8-o*, în tipografia lui Ioan Bart din Sibiu[2], fiind considerată prima lucrare științifică medicală românească originală[3]. Micul tratat balneologic al medicului Vasilie Popp (36 p.), în care se întâlnesc și câteva informații privitoare la climatul balneoclimateric al Ardealului, este destinat prezentării acțiunii profilactice și curative a apelor minerale și termale asupra omului, precum și tratării anumitor boli prin utilizarea sistematică și științifică a acestora[4]. Astfel, V. Popp descrie apele minerale din cele trei localități, vorbește despre bolile care pot fi tratate cu aceste ape și oferă sfaturi legate de alegerea adecvată a tipului de apă și a perioadei de utilizare.

Având ca motto „Omnium rerum initia parva sunt, sed progressibus suis usu reduntur maiora" (Marcus Tullius Cicero, *De finib[us]*), cartea debutează cu o prefaţă, *Cinstiţi cetitori!*, elaborată în Braşov, la 15 aprilie 1820, şi semnată „Al vostru gata spre slujbă, Auctorul" (p. II-IV), după care urmează şapte capitole: I. *Întroducere* (p. 1-3); II. *Cum şi în câte chipuri lucrează apele minerale în trupul omului?* (p. 4-11); III.

[1] Până în 1821, mai apăruseră câteva lucrări despre zestrea hidrominerală a spațiului daco-român, dar acestea erau elaborate în latină, germană sau maghiară.

[2] Textul a fost editat de către Sextil Rusu: *Cea dintâi lucrare medicală în limba românească: despre* „Apele minerale *de Vasilie Popp*", Cluj, Cartea românească, 1935.

[3] V. N. A. Ursu, *Formarea terminologiei ştiinţifice româneşti*, Bucureşti, 1962, p. 63.

[4] Pentru o analiză detaliată, v. Eva Mârza, Iacob Mârza, *Elemente de balneologie la polihistorul transilvănean Vasilie Popp (1789-1842),* în Ioan Marian Țiplic, Konrad Gundisch (eds.), *Sașii și concetățenii lor ardeleni. Studia în honorem Dr. Thomas Nägler,* Alba-Iulia, 2009, p. 405-412.

BDD-V4334 © 2017 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:08:50 UTC)

Despre puterea tămăduitoare a apelor minerale peste tot (p. 12-13); IV. *Ce trebuie făcut înainte de a merge la băi şi în ce vreme trebuie mers* (p. 13-16); V. *Apa Arpătacului (Aqua acidula Arapatakiensis)* (p. 17-21); VI. *Apa de la Bodoc (Aqua acidula Bodokiensis)* (p. 22-26); VII. *Apa Covasnii (Aqua acidula Martialis Kovácznensis)* (p. 26-36).

2. Textul vehiculează o bogată terminologie medicală, V. Popp fiind considerat unul dintre creatorii terminologiei ştiinţifice medicale în limba română[5].

2.1. Terminologia de tip neologic cunoaşte o pondere însemnată, fiind, în general, de provenienţă latină şi germană. Pe lângă **lexicul neologic general**: (*pământ*) *alcalicesc* (29), *aromate* (32), (*miros*) *aromaticesc* (16), *canal* (27, *canalul*, 23), *comoditate* (17), *comoţie* „locomoţie, mişcare” (34), *condiţiile* (31), *consideraţie* (*nu poate veni în ~*, 23), *elastic* (19), *energhie* (8), (*statul*) *fisicesc* (18, *~ al aceştii ape*), *fundament* (25), *graduri* (4), *inscripţii* (28, *înscripţii,* 2), *mathesisul* „ştiinţă” (16), *ape minerale* (3), *mineri* „minerale, apă în a cărei soluţie se găsesc săruri, gaze, substanţe radioactive” (35), *modă* (14), *ohra* „ocru” (23), *periferie* (27), *poeta* (1, *poetă*, 3, *poetele*, m., pl., 1), *positiv* (7, 9), *preţipitat* (18), *prinţip* (19, *prinţipele,* 24), *recomenda* (3, *recomânda*, 8), *recupărarea* (*sănătăţii*) (1, 31, *şi-au răcupărat sănătatea,* 2), *reguli* (32), *sistema* (*~ nérvelor,* 10, *~ pulmânilor,* 25), *speriinţa* (12), se constată prezenţa unui vocabular medical specializat pe subdomenii: **termeni medicali generali**: *constituţia* (*~ bolnavului*, 15), *hectică* (25), *hronică* (*hronice*, 25), *reproducţia* (30); **profesii, specialişti**: *apothecari* (24), *doctor* (14, *doftor*, 14), *speţiari* (24); **anatomie**: *arteria* (11, *arteriile*, 11), *pori* (9); **fiziologie**: *absorbţia* (24), *apetitul* (34), *excreţiile* (24), (*oameni*) *poliholicoşi* (31 < *policolie* „producere de fiere în cantitate prea mare”), *perspiraţia* (9), *polluţii* (30), *pulsul* (7, 10, 11), *vase limfaticeşti* (7); **simptomatologie**: *colică* (25), *secreţia* (24, *secreţiile,* 24), *temperatura* (4); **medicină internă (boli interne)**: *catar* „gripă” (10), *cataruia* „cataroi, apoplexie” (34), *conghestii* (24), *ghiht* „artrită” (25), *podagrie* (25); **medicină curativă**: *cura* (17, 31, 34), *dietetică* (*dietetica*, 31); **farmacologie:** *mixtură* (20); **neurologie, psihiatrie, psihologie**: *ipohondrie* (21, 25), *melanholie* (21, 25), (*oameni*) *melanholicoşi* (31), *misantrop* (35), *temperamentu* (15).

O categorie aparte o constituie termenii fizico-chimici, ce apar glosaţi prin echivalente latineşti: *galiţca de fier (Sulphas Martis, Vitriolum Martis)* (29), *pământ de var împreunat cu acest spirt (carbones calcis)* (23), *sare comună (Murias Sodae)* (29), *sare de mijloc (Sal medius terrestris)* (20), *sări minerale alcalina sau soda (Soda)* (23), *sodă (Soda)* (20), *sodă curată (Soda pura)* (29), *spirit mineral (Spiritus mineralis)* (19).

Lexemele neologice sunt însoţite de **calcuri lexicale** de structură semantică: *acrime* „acid” (19, v. şi *acre*, 32), *bold* „instinct” (7,9), *curgătoriu* „fluid” (18), *luni*

[5] V. Bologa, *Ardelenii şi începuturile medicinii româneşti*, în *Transilvania*, LXXIII, 1942, nr. 7-8, p. 9.

BDD-V4334 © 2017 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:08:50 UTC)

„menstre” (21, 25, 30), *matcă* „uter” (25), *vasă sugătoare* „limfatice” (7) și morfematică: *destupătoare* „dezobstruant” (21), (*oameni*) *sângeroși* „sanguinic” (11, 31), *simțitor* „sensibil” (16).

2.2. Având în vedere tradiţia de care se bucură medicina populară, conservată prin foclor până astăzi, **terminologia populară** este mai bine reprezentată în componenta **bolilor** numite *patimi* (3, 25) sau *beteșuguri* (25), pentru care cei *bolnavi* (3) sau *pătimași* (12) au la dispoziție diverse *leacuri* „medicamente” (31) sau *mijlociri tămăduitoare* „tratamente curative” (11). Acestea sunt exprimate prin lexeme ori sintagme terminologice ce vădesc dificultatea întâmpinată de autor în procesul de identificare și denumire a afecțiunilor: *acrimea stomahului* „aciditate gastrică” (21), *amețală* (25), *aplecare spre somn* „somnolență” (8, v. și *tragere spre somn,* 10), *aplecarea spre scuiparea sângelui* „hemoptizie” (26), *astupături în pântece* „constipație” (25), *asudare largă* „hiperhidroză, transpirație excesivă” (10), *beteșuguri îndelungate* „boli cronice” (30), *curgerea sângelui* „hemoragie” (9, 30), *dureri la cap* „cefalee” (34), *friguri* „febră” (25), *greutate la piept* „astm, dispnee” (11), *împiedicarea lunilor la fămei* „amenoree” (25), *încuietură* „constipație” (21), *întărituri* „indurații” (31), *patimile pieptului învechite* (25), *puroiu* (26), *răceală* (10), *scuipat mult* „hipersalivație, sialoree” (30), *slăbiciune* „debilitate, cașexie” (30, *slăbiciunea peste tot,* 30), *trânji* „hemoroizi” (25), *tusă* (25), *urdinarea îndelungată* „diaree cronică” (30).

Termenii populari sunt mai rari în componenta privitoare la **părți ale corpului**: *căile udului* (19), *fiare* (25), *ficat* (25), *gâlci* (25), *mațăle* (31), *măruntăi* „viscere” (31), *organele mistuirii* (19), *piale* (25), *piept* (25), *pulmânile* (26), *splină* (25), *stomah* (19, 26), *trunchi* (7) sau la **procese fiziologice**: *îmblarea sângelui* „circulație” (24), *lăpădarea udului* „urinare” (7), *mistuirea* „digestie” (30), (*legumi greu*) *mistuitoare* „digerabile” (32), *nemistuire* „indigestie” (35), *răsuflarea* „respirație” (7), *sudori de noaptea* „transpirație nocturnă” (30), *sugere* „absorbție” (7).

Numeroși termeni și sintagme terminologice preponderent populare ce denumesc afecțiuni sau procese fiziologice sunt însoțite de echivalentul lor latinesc, mai rar grecesc: *arină și piatră (Lithiasis)* „litiază biliară” (25), *asămânarea (assimilatio)* „aimiliație” (30), *astupături* (*infaretus*, *ἔμφραζις*) „obstrucție” (31), *curgerea albă (Leucorhaea)* „leucoree” (30), *gălbinarea fetească (chlorosis)* „clorozǎ, anemie feriprivă” (30), *ghiht (Arthritis)* „artrită” (25), *greutatea răsuflării (asthma)* „astm” (25), *încuietură (obstipatio)* „constipație” (21), *înmulțirea veninului sau fierii* „policolie” *(Polychalia)* (21), *întăritoarile ficatului* „indurația ficatului” *(indurationes Haepatis)* (21), *întărituri la măruntăi (Indurationes viscerum)* (31), *să mistuiesc greu (aegre digestibilia)* (32), *neaverea lunilor (amaenorrhaea)* „amenoree” (30), *nerodire (Sterilitas)* „sterilitate” (30), *oftică (Phthisis)* „ftizie, tuberculoză pulmonară” (26), *oprirea lunilor la fămăi (amaenorrhaea)* „amenoree” (21), *oprirea udului (Stranguria)* „retenție urinară” (21), *patimile matcii (uterus)* (25), *podagrie (Podagra)* (25),

BDD-V4334 © 2017 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:08:50 UTC)

slăbiciune direaptă (debilitas directa) „caşexie” (30), *trânji flegmaticoşi (Haemorrhoides pituitosa)* „hemoroizi cronici” (21), *vărsarea hronică (vomitus chronicus)* „vomă” (25).

2.3. De altfel, foarte des autorul apelează la autoritatea limbii latine, uneori şi germană, pentru a dubla sau explica lexemele şi îmbinările de cuvinte româneşti: *apa cea vestită ce să numéşte Selteanservasser, Seltenserwasser, Aqua Selterana* (24), *Băile calde să pot întrebuinţa şi de jumătate (Semicupia) sau când cineva îşi bagă trupul numai de jumătate în baie sau până la buric* (10), *băi de picioare (Pediluvia)* (10), *Căldura e o condiţie* sine qua non*, fără care nu să pot întrebuinţa băile* (16), *ce sânt acre (acida)* (32), *ce încălzesc (calefacientia)* „calefacţie” (32), *curgerea sângelui din lăuntru în afară sau cum zic doctori[i]:* a centro ad peripheriam (9), *leacuri foarte tari şi iuţi (Remedia summe Stimulantia)* (11), *putére curăţitoare (cathartica) şi destupătoare (deobstruens)* (21). Apar însă şi un lexem grecesc glosat prin cuvinte româneşti: *Αποπλεξϊα (cataruia, guta)* (11) şi unul căruia nu i se oferă echivalentul românesc: *sânt supuşi φλοζοσι* „flogoză, inflamaţie” (31). În ceea ce priveşte interdicţia de vocabular în denumirea bolilor, des întâlnită în epoca veche a scrisului medical românesc, autorul foloseşte o sintagmă prin care denumeşte eufemistic bolile venerice; aluzia mitologică la zeiţa dragostei, Afrodita, devine sursă pentru denumirea livrescă a bolii: *desfătarea peste fire a Afroditei* (30).

2.4. Puţine structuri explicative apar integrate în text: *bold positiv sau adăogătoriu* (7, 9), *ohra sau pământul cel roşu* (23), *periferia (ţinutul)* (29), *speţiari (apothecari)* (24), *stihiile sau elementele* (14). Cel mai adesea, acestea sînt plasate ca note ample în subsolul paginii. Acest tip de glosare este relevant pentru momentul de început al dezvoltării aparatului critic, al elaborării ştiinţifice a textelor după norme specifice. Notele se constituie, în majoritatea lor covârşitoare, în definiţii ale termenilor utilizaţi în corpul lucrării, fiind extrem de interesante şi din perspectiva mecanismelor utilizate în elaborarea definiţiilor. Unele învederează o gradaţie de la simplu la complex a informaţiilor, însoţite de explicaţii şi exemplificări (uneori foarte ample). Limbajul este accesibil, cu scopul precizării sensului unor termeni necunoscuţi sau insuficient cunoscuţi şi al facilitării însuşirii lor:

Temperatura *să zice acea însuşire a apelor prin care să arată întru acéléşi desclinirea în câtu-i pentru căldură sau răceală. Aşa, când o apă e mai caldă sau mai réce decât cealaltă, să zice a avea o temperatură mai caldă sau mai réce*. (4); ***Organele sugerii*** *sânt desclinite vasă sugătoare care să numesc şi vase limfaticeşti; acéstea au capetele sale peste tot trupul, atâta dinlăuntru, cât şi din afară; după aceea să lungesc în nescari canale înguste până ce capătă un diametru mai mare şi apoi, adunându-să într-*un *trunchi toate, améstecă adunatele umezeli cu sângele. Această sugere ce să află în toată periferia trupului nostru pe lesne să poate dovedi: multe leacuri tari, atingându-să de trup, numaidecât să sug de vasele aceluiaşi şi tocmai aceeaşi lucrare fac care ar fi făcut de ar fi fost primite pe dinlăuntru. Aşa, lăcuitori din clime umezoasă rar şi foarte puţin beau, precum în Iamaica şi Antile, fiindcă trupul lor*

BDD-V4334 © 2017 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:08:50 UTC)

prin zisele vase limfaticeşti trag îndestulată umezală din aer. Aceasta adeverează şi corăbiarii, carii, prin scăldarea în mare, îşi stâmpără setea. Supt baia caldă, într-un ceas să poate suge un punt de apă. (7-8); ***Arteria*** *e vână sau un canal pielos, vânjos, rătundă şi care bate, cu ramuri fără număr întins în tot trupul; aceasta primĕşte sângele din inimă şi-l îl duce în toate părţile.* (11); *Acest* ***spirit*** *e acea parte a apelor minerale care dă lor cea mai mare lucrare atâta din sine, cât şi prin un prinţip ce are în sine şi în care cealalalte părţi să topesc. Acest spirt ca o acrime blândă întărâtă părţile trupului spre lucrare; fără acest spirt ar fi apa nu altceva decât un păhar de apă grea. Prin aceasta să face apa proaspetă, cu desfătare, cu putére pătrunzătoare. Prin aceasta lucrează bine în stomah. Aceasta face de şi după mai multă beutură nu să îngreuie stomahul. Întăréşte organele mistuirii şi căile udului, cu putére noaoă le înnoiaşte şi scoate prin acélea multe materii aducătoare de patimi. Acest spirt e foarte elastic şi degrab fuge din apă, pentru acéia e bine a să întrebuinţa acest féliu de ape lângă izvor, că, prin ducerea departe, partea cea mai mare să râsipéşte.* (19).

Alte note-definiţii oferă în plus informaţii etimologice (de regulă, echivalente latineşti şi greceşti, dar şi franceze ori maghiare) despre cuvintele definite, ca mijloc de impunere în limbă a unor termeni specializaţi:

Thermometru *iaste un instrument cu care să măsură căldura, de la cuvântul grecesc* ΤΘέρμη *"căldură" şi* Μέτρον *"măsură". Sânt mai multe féluri de acestea instrumenturi. Unele sânt din lucruri vârtoase făcute, precum acela ce l-au aflat Vedgvood (Wedgwood) din lut şi care să zice* Πυρομέτοον. *Altele sânt cu lucruri curgătoare făcute, precum acela ce să zice la franţozi* Thermométre centigrade. *Altul e care l-au aflat Reaumur* (Reamur) *şi altul care l-au aflat Farenheït (Fahrenheit) care şi noi îl întrebuinţăm.* (4-5); ***Perspiraţia*** *(Perspiratio, Διαφόρεσις) iaste cea mai subţire aburéală care, prin pori sau găurîţele céle nevăzute ce sânt în trupul nostru, întins iase, prin care nu numai multe umezeli netrebuincioase ies din trup; dar şi pialea totdeauna are o umezală delicată, prin care să ţine şi créşte simţirea. Această aburéală măcar nu să véde, totuşi să poate dovedi aşa, puind mâna, măcar cât de curată, pe oglindă sau altceva poleit, îndată să véde cevaşi ud pe acelea trupuri şi arată această aburéală nevăzută.* (9-10); ***Preţipitat*** *(Praecipitatum) iaste o aruncătură la fund în vasă, în care să ţine ceva curgătoriu, precum sânt drojdiile în vin.* (18); ***Gran*** *(granum) sau grăunţ iaste cea mai mică măsură la speţiari (apothecari); într-un punt de speţerie sânt 5760 de granuri.* (24); ***Secreţia*** *(Secretio) să zice acea lucrare în trupul nostru când, din céle ce mâncăm şi bem, să alége ce e spre ţinerea trupului de o parte şi célea ce nu sânt de folos, de alta. Când să lapădă céle de prisos, acea lucrare să zice excreţie* (excretio) *sau lăpădare.* (24-25); ***Reproducţia*** *(Reproductio) iaste acea lucrare în trupul nostru care, din célea ce mâncăm şi bem, ce au fost pierdut trupul, iarăşi să pune la loc.* (30); *Acéste ape, despre care am scris eu, să numesc de obşte* ***borbiz****, de la cuvântul unguresc* ***bor*** (bor), „vin"şi ***biz*** (viz), „apă". *Pentru că acéstea ape au ceva asămănare cu vinul. Eu le-am numit* ape minerale *şi socotesc că nu fără*

BDD-V4334 © 2017 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:08:50 UTC)

fundament, fiindcă aşa le-au numit şi le numesc toate naţioanele luminate de la înţelesul limbii latineşti Aquae minerales *şi de la natura lor, fiindcă nu toate au gustul vinului, dar toate sânt amestecate cu mineri.* (35)

Mai rar, în subsol sunt plasate explicaţii suplimentare: *Iraclie (Hercules) la greci să numea şi Αλεξικακος, izgonitoriul rélelor* (boalelor) *şi supt acest nume să află şi inscripţii greceşti: ΘΕΩΙ Α ΛΕΞΙΚΑΩΙ. La Gruter. Inscriptiones Orbis Romani* (3); *În boltitura aceştii* ***filigorii*** *să află multe inscripţii. În partea despre răsărit sânt: în limba ungurească, nemţască, săsască şi mai în jos să véde un hronisticon în limba latinească:* InsCripta haeC, DVM fons gnarostatt VnareCepIs. *În partea despre amiază-noapte să cetesc: în limba croatică, polonicească, rusască şi bohemicească. În partea spre amiază-zi în limba grecească, turcească, ţigănească şi jidovească. Iară spre apus: în limba latinească, gallicească, italienească şi românească.* (28); ***Galiţca de fier*** *e făcută din acrime de pucioasă* (acidum Sulphuricum) *şi din fier curat. Pentru acéia, tot acelèşi şi încă şi mai bune lucrări putem a aştepta ca de la fier.* (29)

2.5. Seriile sinonimice în care intră atât lexeme, cât şi sintagme sunt relativ numeroase în acest text de proporţii reduse şi dovedesc încercările autorului de a găsi cel mai potrivit termen: *absorbţie – sugere; aplecare spre somn – tragere spre somn; astupături în pântece – încuietură; boale – réle – patimi – beteşuguri; catar – răceală; cataruia – guta; excreţie – lăpădare; greutate la piept – greutatea răsuflării; împiedicarea lunilor la fămei – oprirea lunilor la fămăi – neaverea lunilor; întăritoare – întărituri; perspiraţie – abureală; pori – găurìţele céle nevăzute; secreţii – umezeli;* (*vase*) *sugătoare – limfaticeşti*; *speţiari – apothe.*

3. Trimiterile la alte surse au rol de argumentare şi demonstraţie. Discursul ştiinţific al eruditului autor conţine argumentaţii convingătoare din perspectivă culturală, având în vedere numeroasele citate în latină din Seneca, Claudius Claudianus ori Casparus Collinus[6], dar şi în greacă, din Homer. Al treilea capitol, *Despre puterea tămăduitoare a apelor minerale peste tot*, are drept motto un citat din Fourcroy[7]: *L'Experience seule peut fournir des connoi sances exactes sur le proprietés d'une eau minerale; elle seule peut faire connoitre les bons effets qu'on a lieu d'en attendre dans telle ou telle maladie* (12). Un citat din franceză ne întâmpină şi pe pagina următoare: *Il est même utile d'observer que les eaux minerals ne conveniennent point, à toutes les maladies, ni à tous les degres de ces mêmes maladies. Il n'est pas moins utile de remarquer qu' elles ne sauroient étre administrêes à tous les Sujets, ni devenir salutaires dans tous les temps* (13), citat care beneficiază de o notă explicativă în subsol: "I. L. Alibert, în cartea sa ce să numéşte: *Nouveaux Elemens de Thèrapeutique,* tom II, foaia 167. Această carte învăţată spre ajutoriul mieu prietinéşte mi-o au împărtăşitu-o C. D. şi doftor Serafim Urecion, deschilinat al mieu spre acestea îndemnătoriu (13-14).

[6] Autorul lucrării *De Sedunorum thermis et aliis fontibus medicates liber* (1574).

[7] Antoine François, conte de Fourcroy (1755-1809), chimist francez.

BDD-V4334 © 2017 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:08:50 UTC)

4. Micul tratat de balneologie scris de către V. Popp are o importanță specială pentru cunoașterea primei etape din istoria balneologiei românești, dar și pentru istoria medicinei românești, contribuind la îmbogățirea inventarului său de termeni. Acesta este scris într-o limbă fluentă, presărată cu unele expresii populare, dar păstrând precizia și claritatea stilului științific. Terminologia neologică este bogată, iar majoritatea termenilor sunt corect adaptați sistemului fonetic și morfologic al limbii române. Componenta populară este foarte interesantă mai ales din perspectiva îmbinărilor de cuvinte ce se constituie în autentice sintagme terminologice. Apelul la echivalente latinești și grecești (uneori și germane, franceze ori maghiare) sau menționarea și citarea unor autori și lucrări din literatura străină, modalitățile variate de definire a termenilor noi reprezintă tot atâtea încercări de legitimare a discursului științific.

BIBLIOGRAFIE

Bologa, V., *Ardelenii și începuturile medicinii românești*, în *Transilvania*, LXXIII, 1942, nr. 7-8.

Mârza, Eva, Mârza, Iacob, *Elemente de balneologie la polihistorul transilvănean Vasilie Popp (1789-1842),* în Ioan Marian Țiplic, Konrad Gundisch (eds.), *Sașii și concetățenii lor ardeleni. Studia în honorem Dr. Thomas Nägler,* Alba-Iulia, 2009.

Ursu, N. A., *Formarea terminologiei științifice românești*, Bucureşti, 1962.

REMARKS ON THE VOCABULARY OF THE FIRST ROMANIAN BALNEOLOGY TREATISE (1821)

Abstract

This study aims at investigating the vocabulary of the first balneology text written in Romanian, which holds a special place in the history of Romanian medicine, greatly contributing to the enrichment of its terminology. The author describes the two parts of the lexicon: the neological one and the old, folk one. The neological lexicon is rich, with most of the terms correctly adapted to the phonetic and morphologic system of Romanian. The old, folk lexicon is very interesting, especially due to word combinations which represent authentic terminological collocations. The synonymic series are numerous and they prove the attempts of the author to find the most adequate terms in rendering the new notions. Most of the explanatory structures are placed at the bottom of the page, as footnotes, being, in fact, definitions of the new scientific terms.

Key-words: *balneology, explanatory structures, lexicon, synonymic series, terminology.*

BDD-V4334 © 2017 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:08:50 UTC)